

V majniško lepoto.

Danes gremo, otroci,« reče teta Elca Majdiki in Nežiki. »V zelenju na Kozjaku nas čakajo šmarnice.«

»Ali res — o no povej?« vprašuje Majdika. — »Res, res! Lepo je danes, solnce nas vabi in kliče. Še po Milico in Jančka boš šla, pa povej, da gremo popoldne ob eni.«

* * *

Otroci nestrpno čakajo. V farnem zvoniku bije ura eno. Nahrbtnik s sladkimi dobrotami za lačne želodčke si je oprtala teta Elca, pa gredo. Pot jih vodi mimo zelenečega polja in cvetočih travnikov. Teta jim govori: »Kdor misli, da bo opešal, naj gre kar nazaj, ker mi gremo daleč, visoko v goro. Tam nas čakajo šmarnice, in morda nam ponudi tudi že rdeči jagodnjak svoja sladka lička.«

»Kaj pa je to: rdeči jagodnjak?« poizveduje Majdika, ki hodi spredaj z Milico in Jančkom.

»Ja, kaj? Poznaš rdeče sladke jagode, ki ti jih da mama včasih s sladkorčkom potresena za malico? To so jagode, in dá jih rdeči jagodnjak.«

»Ali belega ni?« — »Ne!« — »Zakaj pa ne?«

»Bel mu je cvet, jagoda pa rdeča in sladka. Ali jo poznaš?«

»Ja, že vem. To jih bomo nabirali — tra-ra-ra! Ne, Milica in Janče?« se raduje Majdika. Janček kima, a njegove oči sta dve živi zarjci: V njih je skrito veliko sladko hrepenenje. Nič ne odgovarja, samo misli in v mislih že zoblje rdeče jagode na gori...

V gostem besedovanju so prišli že daleč nad domačo vas. Strmo se vije pot. Majniško solnce zlati mahovita tla po gozdu. Krasí bele breze, omamlja zeleneče bukve in greje temne smreke. Med nebom in zemljo diši po majniški lepoti; povsod jo vidiš. V planinski vodici ob tvojem potu se iskri, zapoznela veternica se ji klanja, mlada trava jo pije... Izpod leskovega grma ob poti odšumi zlatokljuni kos k zali družici v vas, drobna sinička poje na bukvi, plaha kukavica se zdaleč oglašá: »Ku-ku, ste že, otroci, tu?«

»Seveda smo! Saj nas je majnik s svojo lepoto spomnil na krasne pravljice, v gozdu rojene, s tiho pomladjo odete, z jutranjo roso umite. Smo že tu: Ku-ku ku-ku, ku-ku! Nič se nas ne boj, plaha ljuba ptička! Prišli smo po šmarnice, ne po tebe.«

Bistra voda poje svojo mlado pesem, zelenje ob njej se ljubo smehlja in vabi k počitku.

»Ste trudni, otroci? — Kdor je truden, naj zine!«

»Nič nismo, kar naprej idimo!«

»Vseeno, otroci, malo počivajmo! Zelene blazinice je nastlala pomlad po gozdu. In na teh se mehko in sladko počiva,« uči teta Elca. »Samo treba, da dobro počijemo. Vsakdo naj odpre usta, da dobi cukerkček!«

O, da vidite, kako se na široko odpro usta, ko teta Elca deli bonbončke! Oči se smejejo, usta hrustajo.

»Povej, teta, kje pa dobiš toliko cukerkčkov?«

»Kaj misliš, kje, Janezek?«

Pa poseže že Milica vmes: »Kupi jih, ne?«

»Vam pa povem:

V lepih solnčnih jutrih, ko še vi sladko spite, se pripelje z zlatim solncem preko širne zemlje srebropera, zlatokljuna ptica. Vsako jutro prileti do

mojega okenca, potrka z zlatim kljunom, zapoje lepo pesemco o dobrih ljudeh, o pridnih otrocih in o veselih srcih in zažgoli:

So li pridni otroci — ti-ti-ti?
Takih se moje srce veseli.

Odprem okence in povem ptički: »O, pridni so, pa odleti ptička in se kmalu vrne. Na okence posuje bonbončke za dobre otroke.«

»Teta Elca, kakšni so pa dobri otroci?« zavzeto pričakuje Nežika.

»Hm — dobri otroci? — Ne mečejo kamenja, se medseboj ne porivajo, ljubijo berače in jih ne psujejo, do vsakega človeka so prijazni, posebno do starih ljudi, ne mislijo samo, da imajo sami kruha, če ga imajo in vidijo, da bi ga tudi njihov bližnji rad, ga v veselju odlomijo in darujejo lačnemu — taki so dobri otroci. Takih se veseli človek, jih blagoslavlja veliki Bog — sam največja Dobrota, in jih obdaruje moja zlatokljuna ptica. — A zdaj treba, da gremo naprej, otroci. Tam za ono belo skalo se prične naš vrtec, tam so doma v solncu potopljene šmarnice.«

Pot po strmem travniku je gladka, da noga kar nehotе zdrči nazaj. »O, Janček, ne nazaj — naprej gremo!« A Janček kima in se sladko smehlja.

»Oj, šmarnice!« vzklikne Majdika, a drugi vsi zavzeti strmé v prečudovito lepoto, ki se odkriva očem ondi sredi planine. Res, to je vrtec, od samega Boga postavljen, a angeli so ga posuli z dehtečimi belimi šmarnicami. Teta razdeli otroke kakor vojake. »Nabirajte!«

Vsa planina čudovito diši. Majniška lepota je prižgala v zelenju trav bele lučke, na grozde nanizane — šmarnice. Majniško solnce jim je prililo olja, dalo moči, toplote, življenja, da so tiho zadehtele čez zelene trave, preko belih brez, zelenih smrek, kipečih bukev in privonjale celo v dolino, da so v sladkem hrepenenju zapela srca, se čudežno vzdramile duše: šmarnica cvete, kliče; planina čudovito diši.

Čudovito diši planina, čudovito mehko življenje plava preko nje in iz nje lije lepota v polnem valu, zdaj, ko je razcvetela in zadehtela bela šmarnica v ljub pozdrav lepi pomladi.

Encijan dviga čašico k solncu, rumena pogačica vonja, medvedove hruške žaré v srebru svojih listov, svetega Petra ključek ziblje svoj klobuček, a lepše, najlepše so šmarnice.

»Le nabirajte jih, otroci, a varno in mehko! Vsak cvetec ima dušico, ki prav tako čuti sirovost in brezsrčnost kakor vi. Tudi cvetko boli, Janček, kakor tebe, če te Lojzek — nepridiprav — suje ali tepe.«

Vsa planina kot kadilo diši. Šmarnice v ljubih ročicah otrok trepečejo v sladkem zanosu pomladno pesem. O, kako so lepe, lilijskočiste: zeleni listki vklepajo bele cvetove, ki božajo drug drugega, a v srebrnih pestičih se poigrava pomladna lepota, sreča mladih dni. Oj, otroci, vam so zacvetele, vam zadišale, ker je vaše srce še kot bela sladka šmarnica sredi planine.

Bogate šopke šmarnic drže otroci v rokah. »Teta poveži nam jih!« prosijo oči. Teta sede pod bukvo, veže šopke in misli: naj bi Dobrota in Najlepši ohranil šmarnice v očeh teh ljubih, preljubih otrok; naj bi jim v srcu še dolgo dišalo po šmarnicah, po pomladi! Saj bo prej ali slej tudi nadnje udarila huda ura, ugasnila šmarnice v očeh, izgnala pomlad iz srca — o, da bi bila tista ura še daleč, daleč! Otroci pa iščejo pod grmi sladkih jagod. Le hitite zobat — lepše in slajše so jagode na planini nego pri nas!

Vrisk za ovinkom budi planino, in živo veselje objema zemljo. »Tako, otroci, dovolj bo!« kliče teta Elca in odpira nahrbtnik.

»Smo že tu — ej, dobre so bile!« pravi Majdika, Janček samo kima. Nežika in Milica pa zgibljeta z ustnicami. Nič niso pozabili na teto, da

ima tudi ona rada jagode. Otroci prejemaajo darove — dobro malico — s slastjo se zajedajo beli zobčki v dobroto.

Planina čudovito diši, Saj je vseokrog v njej in na njej pomlad. Mlada trava jo pije, bela breza vsrkava, košata bukev se druži z njo. Gore nad nami so kakor bogastvo z neba: Storžič zlat smehlaj, Mali Grintavec srebrna pesem, Zaplata zelena, lepa, vabljiva pravljica. In tam spodaj gozdovi! Pomladna pesem se budi v njih, pomladno življenje trka na debela dreves, odpira kljunčke ljubim pticam, potaplja svoja čuda v vodo Suho, ki hiti dalje v dolino, govoreč v neznanih tajnah, lepota v gori...

»Kaj pa je tam za ono skalo?« kaže Majdika. Saj res! Na levi strani planine stoji visoka, osamljena pečina. »To je na Omotici. Visoka je ta pečina, da je nihče ne prepleza; a če bi jo, bi videl čudne stvari.

Pravijo, da je bil tam pred mnogimi, mnogimi leti lep grad. Kakor je bil pa grad lep, tako grda je bila v njem grajska gospa. Imela je grdo, brezčutno srce. Kdor je prišel v grad prosit pomoči, ga je nagnala sirovo, da ga je za vedno minilo veselje, približati se gradu in brezsrčni gospodarici.

Grajski pastirček je tedaj pasel krave in ovce po pašnikih nad gradom. Vročega poletnega dne nastane silovito neurje — huda ura. Besnelo je v oblakih in planina je rjovela v groznih glasovih, a skale so pokale in se lomile. Krave in ovce so pastirju preplašene zbežale na vse strani, sam pa je sredi sikajočih strel in divjega grmenja ostal pod razbesnelim nebom, sam med lomečimi se skalami. Ni vedel ne kdaj ne kako je stal pred grajskimi vrati. Zasmilil se je preplašeni otrok grajskemu hlapcu, kajti venomer je tožil: »O, moje becke, kravice — na, na, kje ste?« Vodeč ga za roko, ga pripelje hlapec pred gospo in prosi zanj zavetja. Gospa pa: »Ha-ha! Poberi se mi, ničvredni cigan! Hajdi za čredo, da ti je ne razkolje nebeška svojat! A če je ne dobiš to uro, gorje ti! Hujše so moje strele in močnejši moj grom od onega tam zunaj.«

Pri zadnjih besedah zagrmí, kakor da se je ravsula gora, in pošastna luč oblije grajsko sobo. Grad se v trenutku ravsuje in pokoplje grajsko gospo, lepo sicer po telesu, a brezmejno grdo po srcu. Izpod razvalin pa sta se dvignila pastirček v podobi golobčka in dobri hlapec v podobi sokola.

Še danes pravijo, da imata ta ptiča pri oni pečini svoje gnezdo, ki je spleteno iz samih zlatih vejic. Pravijo, da oba varujeta črede pred hudo uro, kadar se razjari na gorah.

»Oh pojdimo tja pogledat!« zakličejo otroci.

»Ne moremo. Nihče ne prestopi tiste divje skale, in samo enkrat v letu — pravijo — je videti golobčka in sokola. Na sveti večer namreč, ko krožita visoko pod nebom in hladita s svojimi krili rane bednim in trpečim ljudem. A takrat — kje smo mi!«

Pastirček-golobček pa res spremlja otroke domov. Sence se daljšajo, planine samujejo v večerni zarji in varujejo skrivnostno lepoto.

V dolini vasuje mrak, objema hiše, orisuje drevesa: zvezde se užigajo in mesec skrivnostno žari v pomladno noč.

Bele šmarnice zapirajo oči. Ni solnea, ni gorkote. V dolini je noč in hlad.

